

ПОСЛАНІЄ ПРЕЗИДЕНТА ДО КОНГРЕСУ

ВАШІНГТОН. — У середу, 6 січня, президент Рузвельт виголосив до спільної сесії 75-го конгресу „послання” про законодавчі потреби краю.

Він заявив передовсім, що головною потребою в теперішню хвилю є не зміна конституції, але розумніший погляд на неї. Край мусить знайти способи прищепити свої правні форми й судові пояснення до справжніх теперішніх потреб найбільшої поступової демократії в модернім світі. Суду не мають надавати неіснуючої влади, але ми маємо право ждати, що всієї признаної влади можна буде вживати для загального добра.

На його думку, досвід доказав, що широкі цілі „Найри” були здорові. Якщо були які труднощі, то головню через те, що пробовано зробити забагато.

Практика показала, що добитися поправки умови праці та відповідного винагородження для фермерів дорогого рівнобіжної акції 48 стейтів показалося неможливим. Так само неможливо є обмежити монополії, несправедливі торговельні практики й спекуляцію самою тільки акцією стейту.

Інтерес краю вимагає, щоб уряд поміг приватному підприємству добитися загального здорового рівня цін та охоронити цей рівень перед широкими ваганнями. Ще багато мільйонів американців живуть тепер у нужді, позбавлені всяких добродійств цивілізації, через що в краю ширяться недуги та підірвується здоровля будучих поколінь.

Дальшою краєвою потребою є відповідне суспільне забезпечення, поширення цієї системи й практичне удосконалення її.

Накінеш президент признав, що організація урядової машинерії потребує далекойдучих перемін.

Промова президента викликала в сенаторів і конгресменів дуже прихильне враження й президента законодавчі гучно оплескували.

СТЕЙТОВИЙ УРЯД МШАЄТЬСЯ В АВТОМОБІЛЬНИЙ СТРАЙК

ДІТРОЙТ. — Френк Морфі, губернатор стейту Мішген, відбув конференцію з представниками автомобільної юнії „Юнаїтід Автомобил Воркерс оф Америка”, та напер на них, щоб зреклися домагання признавати юнію. Це вважають за важкий крок для полагождення страйку.

Цей страйк захопив до четверга 21 фабрик та 56,323 робітників. Чотири юнії, зв'язані з Американською Федерацією Праці, виступили проти промислової юнії, що веде страйк.

УКРАЇНСЬКІ БІОЛОГИ НА КОНГРЕСІ АМЕРИКАНСЬКИХ УЧЕНИХ

НЬЮ ЙОРК. — Підчас українського Різдва відвідали Нью-Йорк три українські вчені, а це проф. О. Грановський з Мінесоти, Юніверситі, доміняльний дослідник господарства Т. К. Павличенко з Саскатунського університету, в Канаді, і д-р М. Гайдак з університету в Мінесоті. Всі три вчені були докладниками на зїзді учених Америки, який тривав від 28 грудня 1936 до 7 січня 1937. Проф. Грановський і д-р Гайдак викладали з ділянки комахознавства, а п. Павличенко з родинної біології. Гостя з Канади вислала „Нешенел Рісерч Кависил оф Кенеді”. Наш представник з Канади привіз із собою на конгрес учених зразки своїх праць про корінні системи кормових трав, які давали цілком новий матеріал до нового розуміння росту рослин під землею, наприклад, корінь одної травної рослини з його галузями довгий понад 300 миль. Це було цікавою новиною для вчених і п. Павличенка запрошено до Вашингтону на подібний виклад про цю справу. Заразом запрошено його на ті самі виклади до Отави і Вінніпегу.

Наші вчені відвідали теж наші українські установи.

КОНГРЕС ЗАБОРОНЯЄ ВИВІЗ АМУНІЦІЇ ДО ЕСПАНІЇ

ВАШІНГТОН. — Зараз по вислуханню промови президента Рузвельта сенат і палата послів ухвалили спільну резолюцію про заборону вивозу амуніції на громадянську війну в Іспанії. Проти резолюції був у цілому конгресі, лиш один голос.

Одначе резолюція не здержала вже корабля „Мар Кантабріко”, що виїхав з ньюйорського порту з ładунком амуніції для льоялістів.

ВЕЛИКІ СНІГОВИЦІ НА ЗАХОДІ

ШКАГО. — Західні стейти навістида справжня зима: В усіх стейтах Скалістих гір та середнього заходу панує сильний холод. У багатьох околицях упав сніг: У південній частині стейту Юта впаав сніг, якому рівного не записано. Сотки авт присипані й покинені на дорогах. У багатьох місцях температура понизилася нижче зера Фаренгейта. У парку Елвостон термометер зійшов до 26 ступнів нижче зера. Сніговиці відтяли від світу багато місцевостей.

ВИКОНУЮТЬ ПРИСУД СМЕРТІ

ОСІНІНГ (Нью Йорк). — У стейтовій тюрмі виконано присуд смерті проти 24-літнього Йосифа Болоні та 31-літнього Теодора ді Донне. Вони були засуджені за вбивство Едвіна Еспосіта підчас нападу в Брукліні в 1935-тім році. 4 інших учасників цього нападу губернатор Лемен помилував, узавши під увагу їх молодість.

ЗА НАДУЖИТТЯ ДО 300,000 ЗЛ. У ЛУЦЬКУ

Перед окружним судом у Луцьку зачався процес проти бувшого пілотичного писаря Гната Прусакевича за грошеві надужиття, поповнені в р. р. 1926—1931. Акт обвинувачення закладає, що Прусакевич за урядові чинності побирав значно вищі квоти від устийнених і не записував їх у книги. Цим наразив він на страти ириватні особи й державний скарб. Надужиття сягають 300,000 зл. Рівночасно скарбовою палатою вимірила Прусакевичу гривню, коло півмільона злотих за скривання доходу.

РУМУНСЬКА СТОРОЖА ЛОВИТЬ НАШІ ДІВЧАТА

Коло Серафинець біля Горденки румунська гранична сторожа перейшла на галицький бік, вхопила на полі Гафію Копчук і потягла до румунської сторожничі. Випустили її аж по двох днях. Це не перший випадок, що румунські граничари допускаються подібної сваволі. Дівна річ, що польська влада дивиться на те крізь пальці.

УМЕР З РАДОСТІ

Колишній командант румунської жандармерії, ген. Дімітреску, якого за надужиття урядової влади засудили на в'язницю, довідався на днях, що його помилували. Коли помилуваний мав покинути в'язничні мурі, впав на порозі своєї келії і за кілька годин помер. Радість так поділяла на нього, що він дістав атаку серця.

НАЙБІЛЬШЕ ЩАСТЯ НА СВІТІ

Один англійський популярний часопис оголосив конкурс: „Що дає найбільше щастя чоловікові?” Більшість читачів ствердила, що найбільшим щастям чоловіка є чисте сумління й внутрішній спокій. На другому місці поставили щастя в подружжю, а дальше славу, багатство й т. д.

ПІД НОГАМИ БУГАЯ

На подвір'ю монастиря в Магштовіцах, пов. Іновроцлав, зів'язався з ланцюга бугай і ки́нувся на одного черця. Звір звалив його з ніг, пригвоздив рогами до землі і почав толочити ногами. З допомогою нападеному прибіг ігумен і, застрілив бугая з револьверу, Ратеного черця привезли до шпиталю в безнадійному стані.

ОСТОРОГА ГИЦЛЯ

В Перемишлі якісь злочинні люди підходили до власників собак і предлагали своє посередництво з гицлем. За невеличкий гріш, злотий-два, гицель не буде ловити їхніх собак. Люди платили! А гицель ловив пси. Справа виявилася. Тепер гицель видав острогоу, в якій застерігся категорично проти того, щоб обманці підшивалися під його фірму.

25 БУКІВ ЗА ПЕРШЕ ЗЛОДІЙСТВО, 50 ЗА ДРУГЕ!

Якийсь „Постійний читач” краківського „ІКЦІ” видивгає на його сторінках проект, щоб за бандитизм і злочинство бити по 25 буків за перший раз, а по 50 буків за черговий раз. „Якщо є кара смерті”, пише проєктовальць, „може також бути кара биття!”

НАПАД ЕНДЕЦЬКИХ ПАЛКАРІВ НА ЖИДІВСЬКУ КНИГАРНЮ

У Варшаві єндекі студенти напали на жидівську книгарню Фішлера при вул. Свенто-кшиській. До книгарні внала п'ять молодих людей у студентських шапках з Головної Школи Сільського Господарства. Напасники вибили шибі при допомозі гумових палиць, побили молодшого Фішлера, а опися напали на жидівський склеп Загальної Книгарні, де вибили шибі. На вул. Свенто-кшиській, де є жидівські книгарні, повстала паніка. В переполозі позамикали склепи і поспукали жалюзії. Поліція схопила одного напасника. Інші втекли.

МУЖ ПАРИЛЕВИЧЕВОЇ ПЕРЕХОДИТЬ НА ЕМЕРИТУРУ

На зарядження міністра справедливости перенесли бувшого президента апелляції в Кракові, Фр. Парилевича, в стан спонянку. По викриттю афери його жінки Парилевича перенесли в вичинний стан, а тепер переходить дефінітивно на емеритурі. Слідство в справі Парилевичевої за обман ведуть дальше. Тепер відбувається експертиза графологія, які розглядають численні документи й письма, що їх забрали підчас ревізії в Парилевичевої й Флайшерової.

ЗАБАГАТО СТУДЕНТІВ В АВСТРІЙСЬКІЙ

У зв'язку з бюджетовою дебатомі австрійський міністер освіти, що в лорівнянні до інших країв Австрія має забагато студентів і що треба буде обмежувати це число. Цю заяву міністра зрозуміли як погрозу, що в австрійських високих школах заведуть незабаром „номерус клявзус”.

ЦІСАР МАНДЖУРІ ШУКАЄ КАНДИДАТКИ НА ЖІНКУ

До Пекіну прибуло кілька агентів від цїсаря Манджукю (Пу-У) з порученням, щоб у найбільшій ділянці міста вишукали 100 найкращих дівчат, змож. яких цїсар вибере; собі третю зчерги жінку. Нове подружжя цїсаря є подиктоване коначністю мати нащадка, бо з першою й з другою жінкою не мав дітей. Цїсар Пу-У дістав чисто англійське виховання. Він і його друга жінка грають у бріджа й у теніса, їздять на совгах та вибираються по європейськи: З першою жінкою цїсар розвівся перед двома роками й тепер платить їй аліменти 8,000 доларів річно.

БУТЛЕГЕРИ ОРГАНІЗУЮТЬСЯ

У судовім будинку у Вінніпегу голосно говорять про це, що вінніпегські бутлегери утворили між собою юнію, яка має боронити інтереси тих, що займаються нелегальним продажем горячих напїтків. Члени бутлегерської юнії мають платити по 5 дол. тижднево у формі членських вкладок і юнія цими грішми має оплатити доброго адвоката, когди випадково хтось з її членів попаде до рук поліції. У приписах юнії має бути застереження, що заінтересовані бутлегери мали би право вибору свого адвоката.

САМОСУД ОБІКРАДЕНИХ НАД ЗЛОДІЕМ

В Іспасі коло Коломні вештався злодія Василь Гаврилук. Коли в червні виступи цього злодія ставали чимраз більше зухвалі, група іспаских селян рішила владити засідку на злодія й відповідно покарати його за крадіж майна. План удався зовсім добре. Коли Гаврилук плондрував хату Іванюка, випали з укряття Дмитро, Федір і Марія Іванюки та побили злодія сокирами і довбнями. Опися звязали злодія та кинули до ливниці, де вязили його кільканацять годин, а вкінці віддали його в руки поліції. Недавно Іванюки відповідали перед карним трибуналом окружного суду в Коломні, обвинувачені — разом з Марією Левицькою, яка також брала участь у згаданому самосуді — за побиття й безправне позбавлення волі Гаврилюка. Суд оправдав обвинувачених, бо стану на становищі, що обвинувачені поступали тільки в т. зв. коначній обороні, рятуючи майно перед злодієм.

ЗАРУБАВ ДВОЄ ЛЮДЕЙ

Недалеко містечка Гаміюта, Ман., молодий фармер, Елмер Грей, зайшов у ночі до дому фармера Еванса й ударами сокири дуже тяжко поранив Еванса, літ 63, і його жінку, літ 54. Після доконання страшного вчинку Грей бритвою підірвав собі горло.

Трагедію в домі Евансів відкрив брат злочинця, Персі Грей, який, занепокоєний відсутністю брата кількох годин, зайшов за слїдами на снігу до дому Евансів і там знайшов тяжко пораниених подругів і свого брата з підризаним горлом. Всіх трьох відвезли до шпиталю в Брендон, Ман. Три години після того, як Евансів привезли до шпиталю в Брендоні, вони померли. Грей правдоподібно видукає. Є підозріння, що Грей допустився свого вчинку через помішання змислів.

КАТАСТРОФАЛЬНИЙ ВИБУХ У ПОРОХІВНІ

У фабрики пороху в Сеншамбілі Марселю склався катастрофальний вибух, причому згинуло 40 людей, а 200 осіб поранених. Причиною катастрофи була пожежа в одному павільоні. Фабрика займає простір 2 і пів км. і складається з ряду одноповерхових будинків, що стоять досить далеко від себе. Вибух скоївся в будинку ч. 104, що знаходиться у віддалі 2 км. від головного входу. Будинок перемінювався в купу руйинища під яким згнули люди. В рятуноковій акції взяло участь 200 робітників під проводом майстрів та інженерів. Коли прибула пожежна сторожа, вибух повторився. Багато трупів згоріло на вулиці. До перевезення ранених ужито 15 автобусів. У фабриці було занятих 500 робітників.

ДОМАШНІЙ ПРОМИСЛ У ЯВОРІВЦІНІ

Оборот товарів, випрокованих дрібним домашнім промислом у Яворівщині, сягає вже квоти 5 до 6 тисяч злотих. Недавна він не перевищав 2 тисяч злотих.

СОВЕТИ ПРИСПИЮЮТЬ СВІЙ МІЛІТАРНИЙ ПРОМИСЛ

МОСКВА. — Міжнародні події починають чимраз більше припикати Совети і зчерги вони починають щораз більше натискати на свій военний промисл. Нове міністерство военного промислу, що його створили недавно, вже на основі нової конституції, розпочало плян збільшення продукції зброї, а саме на 30% більше літаків з 20% сильнішими, 5% лекшими і 15% менше зуживаючими бензину моторами. Також обіцяли собі Совети збільшити на 35% продукцію тенків, гармат, военных кораблів і інших военных принадалей.

ЛЯКАЮТЬСЯ ВТРАТИТИ УКРАЇНУ

КИЇВ. — На Зиму надзвичайному зїзді советів київської області намісник Сталіна, Постишев, виголосив промову, в якій різко виступав проти Німеччини, за те, що вона прямує відірвати Україну від Росії. Більшість його промови складалася з цитатів з німецьких часописів. Постишев говорив з острахом, що „Дойтше Бергверсцайтунг” писала: „Господарська і політична доля Німеччини таїться тільки на сході Європи. Власне тільки в Україні скупчена будучність східної політики Німеччини. Власне там ховаються величезні можливості для далекозорої, сильної й розумної німецької зверхньої політики. Німецька політика має бути підготована, щоб у відповідний момент виступити за незалежність України”. Постишев, накладається також на італійців, які у своїйому часописі „Імперо” писали: „Питання незалежності України є рішальним для існування гігантської держави на Сході Європи. Всі держави зацікавлені в тому, щоб цей колюч не існував, бо він постійно загрожує мирові й незалежності сусідніх країн. Для цього всі держави Європи повинні вжити потрібних заходів до відродження України. Від ясного рішення української проблеми залежить доля цілої Європи”.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ПРОДУКЦІЯ В СОВЕТАХ

ХАРКІВ. — „За Індустріалізацію” доносить, що власти усунули директора харківської фабрики газових машин за те, що фабрика навті у малій мірі не виробила планованого числа машин. Замість запроєктованих 1,600 машин фабрика виробила тільки 27. Цікаво зазначити, що ця фабрика, вже давно числено до „стахановських”, себто тих, що у продукції ведуть перед, перед іншими. Видно, від неї є ще гірші.

ЗНОВ НІМЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКА ЗГОДА

БЕРЛІН. — На пропозицію Англії і Франції, щоб Німеччина й Італія заперестали висилку добровольців, обі держави дали відмовну відповідь. Вони обіцяли стримати висилку своїх добровольців, лиш тоді, коли цього строго будуть додержуватися також інші держави. У їх відповідях є також проєкт, щоб силою забрати всі чужинецькі відділи з обох еспанських сторін, як також агітаторів, без огляду на те, чи вони за фашизм, чи за большевизм. Факт, що обі держави дали відповідь рівночасно і в цілком подібному змісті, дає до думання, що між тими двома державами існує порозуміння в еспанських справах і що вони будуть ділати разом.

АНГЛІЯ Й ФРАНЦІЯ ВИСИЛАЮТЬ СВОЇ ФЛОТИ НА СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ

ЛОНДОН. — Англійська адміраліція рішила вислати майже всю домашню военну флоту на західню частину Середземного моря, себто в околиці Еспанії. Ціла та велитенська флотя збереться в пристані Гібральтару. Подібне зарядила Франція, яка висилає на побережжя Марока свої 32 тяжкі военні кораблі й відповідне число менших. Обі держави побоюються, що Німеччина з помічю ген. Франка проникає в еспанське Мароко, здобуваючи собі в той спосіб базу в північній Африці. Німеччина плянує уфортифікувати Сеуту і в той спосіб готова загрозити англійській морській силі в Гібральтарі.

НАСТУП ЕСПАНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ

МАДРИД. — Від кількох днів війська ген. Франка наступают на Мадрид і околицю. Военні літаки бомбардували столицю, розвалюючи кількадесят будинків. Війська наступали на північно-західню частину міста й осягнули там рішальні побіди. Боротьба була така кривава й завзята, як ще ніколи передтим. Завданням революціонерів є окружити місто і відтати його зовсім від світу. У своїх планах вони зробили значний поступ і чимраз більше затісняють перстені докруги Мадриду.

НАПРУЖЕННЯ МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І ПОЛЬЩЕЮ

БЕРЛІН. — Німецький уряд опублікував комунікат, який говорить, що біля 2,000 квадратних миль німецької території, що лежить здовж польської границі між ріками Вартою і Одрою, є замкнені для всіх цивільних літаків, крім німецьких військових. На цім просторі Німеччина задумує заводити фортіфікації.

ДВА БУВШІ КОРОЛІ РАЗОМ ОБІДАЮТЬ

ВІДЕНЬ. — В однім з віденських ресторанів обідали разом два бувші королі: князь Віндзор, бувший король Англії, і Альфонс, бувший король Еспанії. Перший, як відомо, добровільно зрікся престолом задля жінки, котру полюбив, а другого викинула силою революція.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1899

Published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 6-33 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

Тел. "Свобода": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1018.
4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ОДНА НЕСПОДІВАНКА

Згадаємо за українську книжку. А з нею за різдвний подарунок. А з подарунками за Українську Книгарню, що є при нашій "Свободі".

Здається, що тяжко пригадати собі, щоб колинебудь була на цю тему стаття. А коли не було, то можна заключати, що не було нічого такого, що треба обговорити в передовій статті. Та якщо так було у минулому, то тепер справи стоять інакше.

Отже в першу чергу стверджуємо, що цього року книжковий рух за останні два місяці, в порівнянні з іншими роками, більше ніж подвоївся. Якщо ще взяти і святкові картки під увагу, то пересічно виносив оборот у книгарні за останні два місяці денно: \$100. Певно, що і це не велика сума. Але на нашій обставині — така велика.

Та найцікавішим є те листування, яке ведуть наші громадяни з Книгарнею. Воно буде у своїх часі використане. Тому згадаємо за нього тільки загально. І стверджуємо дуже відрядний факт: наші люди зачали купувати на більшій розмірі українську книжку. А коли брати ще й Різдво на увагу, то треба додати, що зачали з української книжки робити подарунки своїм дітям і знайомим.

Щобільше: навіть американці зачали замовляти українські книжки чи картки. І вони теж навчилися, коли є Українське Різдво. І хочуть у той день по українськи обдарувати своїх знайомих, що є українського роду. Тут легко догадатися, що це вже відноситься до обдаровування тих наших, що тут родились і вирости.

І велика це радість читати листи наших фармерів чи робітників, що замовляють книжки, чи посилають цілорічні передплати на "Свободу", яку призначають як різдвний дарунок для своїх знайомих, що є національно мало свідомі, що подружжя з поляками і т. п. А разом з тими замовленнями ще й дописують, що почувають себе горди, що є членами того У. Н. Союзу, що стільки добра робить українському народові. І як щиро дякують вони "Свободі", що так гарно виховує наш нарід і держить його вкупі!

Згадаємо за це, бо це все вказує, що, не зважаючи на різні перешкоди і на ту баламуту, яку намагаються внести в наше народне життя різні невідповідальні одиниці, ми таки йдемо вперед. Нарід наш таки об'єднується біля свого осередка, з якого йшло десятками літ — світло. І тяжка праця, вложена У. Н. Союзом і "Свободою" в нашу імміграцію, не пішла на марно. Тому зачинаймо новий рік з новою працею, з новим запалом і з новою посвятою. Працюймо далі в тім переконанні, що здорове зерно, кинене в нашу імміграцію, не пропаде. Це засада, на якій є побудована вся праця У. Н. Союзу і його органу.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина "ВОЛИНІ".

Зарядку забороняється. — Авторські права застережені.

(96)

Матвій розп'ягає коні. Володько помагає. Матвій не зовсім вдоволений. Особливо прикро йому, що винесли машину. Роки стояла на місці. Вмоцнована, а тепер виважили і чорти-зна-що...

— Це ви, старий, тут хазяїн будете? — Я.

— Не гнівайтесь. Бачте, війна... В селі повно козаків.

— Війна то війна, — сказав Матвій. Знаємо вже її. Надивляйся.

— Але такої, як це, не бачили...

— Хвала Богу й таку побачили. Може іншій багато даватимуть, щоб таку побачити...

— Правда, діду! А що буде, коли ми от завтра та законимо отак звідти з того горбика вононь. Дочуваємось, що оту дою поза селом коло Титильковець болшевики...

— Еє!.. То ви вже ліпше трохи відійдете далі. Бо ще коли тільки ви оті штуки маєте — добре... Але може так бути, що й тамтє мають... Вам нічо'...

А мені все з коренем виводьбу...

В той час розгонно вїхав на подвір'я якийсь вершник. Матвій перший побачив і пізнав.

— Ого! — вирвалось у нього. — Так це ти?...

— Василь! — викрикнув Володько і кунувся до Василя. Той сплигнув з сідла.

— Син мій! — звертається Матвій до полковника й усміхнувся Матвійською усмішкою.

— Дай Боже, батьку! Як живем? — і обнялися. Після обнялися з Володьком, який відразу переняв від Василя коня. Прибігла Настя, Катерина.

Хведот у полі з коровами. Василька біжить із городу, аж спотикається.

— А у вас досить гостей! — завважив Василь. — А я думав своїх сюди завести...

— А ви, пане, якого полку? — запитав полковник.

— Наливайківського. Полк мій у поході. А ви?...

Полковник сказав: — Ну, воюю — ходи! — каже Матвій. — Стара! Готуй там що...

Матвій навіть заметушився. Скоро влорав свої коні. Володько розсідлав Василевого каштана. Вгонився бідняка.

Мокрий. Скрутив зі соломки віхоть і витер мокрому коня. Після постанов, щоб прохолодов. Не можна гарячому коневі відразу овес давати. Охв

тяться.

НАПРЯМНІ Й ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ "ОБЕДНАННЯ"

(Зі звіту, виголошеного на Семім Конгресі Обеднання Українських Організацій в Америці 20. грудня 1936 в Нью Йорку головою організації, ОМЕЛЯНОМ РЕВЮКОМ).

Завівся у нас звичай, що скільки разів передсідник Обеднання Українських Організацій здавав свій звіт на конгресі, він усе починав з того, що висказував своє здивування, що організація перетривала до цього конгресу. Здається, що з цєю традицією пора вже нині зіврати, бо здається, вже нема нічого дивного в тому, що Обеднання знову перетривало три роки свого існування та нема ніякого сумніву, що воно буде далі існувати.

Здивування, що воно знову перетривало рік чи три, було вислідом цих обставин, серед котрих Обеднання почало організуватися, а з котрих Обеднання взялося боротися. Воно повстало в часах тяжкого безробіття української імміграції в Злучених Державах, коли навіть національно свідомі маси були розбиті на гуртки, що, здавалось, більше ненавиділи один одного, ніж своїх національних ворогів. Було це результатом по часті від нас незалежних обставин, а почасти впливом деморалізації, що закралася в українську імміграцію через безпосадну гризню між конкуруючими з собою політичними організаціями.

Серед цього розбиття, серед котрого поширилося політичне притупіння, зневіра, моральний занепад і ще дальший розклад, Обеднання хопилося за перший досвід, так звану національну позицію, щоб створити організацію, яка лучила би цілу національну свідому українську імміграцію в Америці в одно політичне тіло. З розбитих груп Обеднання взялося будувати, як само імя показує, одноступову масу, що мала би право говорити про українську імміграцію як одну цілість. Обеднання від самого початку до тепер усе було свідоме цієї ідеї — гуртувати розбиті національні сили імміграції.

Першим об'єднуючим чинником Обеднання була проголошена ним остаточна ціль його заходів.

Ціль Обеднання лишилася від самого початку дотепер та

сама. Проголосило її Обеднання вже на своїм першій конгресі (26—27 жовтня 1922, Філадельфія): добути для всього українського народу самостійну українську державу, в якій український нарід міг би порядкувати краєм і народом по своїй волі. Свою вірність цій ідеї Обеднання засвідчило за час свого існування тим, що воно зверталося все проти всякого звернення ворога, що посягав по якунебудь частину української території та проти всякого українського чинника, що проявляв охоту торгувати хочби частиною української землі. В кожнім таким випадку Обеднання забирало публічний голос, що в імені українського народу може говорити лиш український нарід.

Другим об'єднуючим чинником Обеднання вважало активізм, себто не так проголошення гарних слів, але активну працю для проголошеної ним ідеї. Воно вишло з такої активної допомоги, як ріка виходить з джерела; і як ріка засильється потоками, так воно все засильалося акцією; що безпосередньо або посередньо змріяла до цієї остаточної цілі. Обеднання все вірило в умовальну цінність активного діла. Воно й голосило й практично переводило в життя ідею, що за справжнього прихильника української держави можна вважати не того, що на цю думку словами говорить, але того, що для цієї справи працює й для неї дає жертви.

Щодо способу складання жертв, Обеднання мало різні думки й різні постанови. Наперед проголошено, що за членів Обеднання мають уважатися ті люди, що заплащать через своє локальне товариство 25 центів місячного напереднього податку, з чого мав повстати постійний бюджет для постійної національної праці для відбудови української держави. З часом це змінилося, почато збирати в інший спосіб, але засада лишилася та сама, що була проголошена на першій конгресі

Обеднання, а саме, що мінімальна річ, якою людина значує свою участь у визвольній боротьбі за українську державу, це є добровільний податок на цю ціль. План напереднього податку показався непрактичним і його закинуто, як не виконано, наприклад, рішення іншого (другого) конгресу, що накладав на кожну громаду обов'язок зложити впродовж року певну суму (Нью Йорк \$20,000 і так далі, разом \$120,000), але основна ідея жертвенності лишилася та сама й до нині, і тому нині конгрес Обеднання є зібранням вибраних представників тих місцевих товариств, що склали жертви й пересилали їх через Обеднання.

Почало Обеднання свою матеріальну допомогую акцію з того, що воно само збиралося розділювати по думці свого уряду всі жертви, зложені імміграцією як народний податок. Ця думка упала серед практиків, бо замість цього плану звичайно жертводавці самі, зібравши гроші, признають їх на певну ціль, в той спосіб звязуючи руки уряду Обеднання. Звичайно тільки невелика частина грошей приходить безпосередньо до Обеднання, отже до свободного призначення уряду. Це звязання уряду волею жертводавців часто показується некорисним для розділу жертв, коли жертводавці по місяцях не знають, котре саме справа в даний момент найбільше некуча. Однак Обеднання все старалося придержуватися волі жертводавців, бо, не беручи вже законного зобов'язання так робити, воно вважало це найкращим способом для вироблення жертвенності. Однак звичай призначування жертв потягає за собою такі наслідки, що Обеднання ще й досі не удержує такої канцелярії, що воно сидить у кожному в нашій допомогівій організації, Українським Народним Союзі, що воно не має де держати як слід активів. Забиває своїми видавництвами пивниці Союзу, що уряд Обеднання не може мати докладної контролю над цими книжками, тощо. Крім цього брак постійної канцелярії шкодить Обеднанню в його пропаганді. Уряд Обеднання цю справу підніс на кожнім конгресі, але на ні одному з них не зроблено в тій справі ніякої ухвали.

Обеднання все несло активну поміч тим, що робили активну українську національну роботу. Розміри цієї допомоги змінювалися. На першій конгресі й у перших роках існування організації їх не було багато: багато менше, як є нині. На першому конгресі говорено про допомогу старому краю, але практично говорено лише про допомогу уряду Західної України. Позатим говорено про потребу пропаганди для визвольних змагань українського народу, про протести проти утисків. Та вже на другім конгресі, за один рік, виступає думка за потребу допомоги просвітньо-культурним і гуманітарним установам і признано на найважливіші цілі: допомогу українській школі, пресі й студіючій молоді. На третьому конгресі (28. X. 1924) говорено про потребу допомоги важній тоді українській вишній школі під польською окупацією, українському народному університетові. Проголошено збирання постійних жертв: коляди й "осіннього листка" на Рідну Школу. Говорено про потребу допомоги інвалідам та підкреслено потребу допомоги акції Військової Організації. Тоді вперше признано, що треба давати допомогу не тільки економічним установам, школам, але й політичній акції, і то легальній і нелегальній, революційній. Від того часу число тих акцій зросло. Нині Обеднання не відмовляється помагати ніякій акції в старому краю, на яку воно тільки може зі-

брати жертви, а останнього року вже давало заможну для жертв повені в Америці. Були заходи, щоб допомогти акцію звернути тільки в одно русло, але Обеднання досі не перевело такої ухвали, і воно нині не обмежується до ніякої одної акції, як це часто закидають Обеднанню вороги. На кожньому конгресі Обеднання, а відколи конгреси ухвалено відбувати щороку (1924), і на конгресах і на річних засіданнях уряду Обеднання все були прийняті якісь делегати від старокраєвих установ (від представництв уряду Західної України в Америці й Канаді, від військової організації, від Рідної Школи, від "Боевої національної молоді", організації націоналістів, різних жіночих організацій, тощо). За останню каденцію ми витали на конгресі й на річних засіданнях представників Організації Українських Націоналістів та генерала початкової булавки української армії. Не зважаючи на ці появи й на те, що ми давали все нагоду таким делегатам висказувати зовсім свободі свої погляди, Обеднання не стояло в виключному звязку з ніякою організацією в старім краю ні на імміграції в Європі. Обеднання переслало допомогу ріжним організаціям, але щодо світогляду все було висловником своїх поглядів, які виходили з його розуміння завдань імміграції.

Обеднання ніколи не впливало на ніяку старокраєву чи імміграційну групу поступати як чи так, хоч воно одні групи вважало корисними, чи більше корисними, а інші менше корисними. Воно дивилося передовсім за те, щоб тут в Америці не розбивалася зорганізована сила українського народу, але зростала. Тому вона давала нагоду всякій організації приступити до Обеднання. Організаційні основи Обеднання змінювалися: спершу ними були 7 центральних організацій, від III-го конгресу стали ними місцеві організації, але й тоді осталося засадою, що всяка організація, яка тільки признає ціль Обеднання та документує свою ширість жертвенності, може приступити до Обеднання. Обеднання не входило в те, як така організація організована, як довго вона годиться у межах Обеднання з достаточною цілістю та засадою жертвенності.

Обеднання робило зовсім свідомо ріжні заходи проти того, щоб наші люди не відскакували легко від раз заложеній організації. Через те в перших постановках Обеднання було, щоб центральна організація, яка хоче відступити від Обеднання, віднеслася, якби вона хотіла відступити від Обеднання, до своїх членів. Показалося, що ця постанова не здержала центральної організації відступити від Обеднання, як їм захотілося. Організації, приступаючи до Обеднання, давали зобов'язання, а потім їх не держалися. Через це зобов'язання з часом змінені.

Обеднання все держалося засади, що воно може змінити свої цілі, свої основи організації, але для цього треба відповідної публічної дискусії на конгресі. За часів існування Обеднання йому приходилося кілька разів відпирати заходи з боку організації, що не признають демократичних засад, і то заходи, цікаві тим, що вони все зводилися до пропозиції до урядників Обеднання змінити самовільно, себто самим рішенням урядників, по заплечам загальної збору, себто конгресу Обеднання, організаційну структуру Обеднання. Звичайно обіщано нам великий і певний зріст, якщо ми закинемо "гнилу ідеологію демократії", признаємо одні центр, одну особу. Та Обеднання мало в цій справі виразні постанови, яких урядники ніколи самовільно не порушували. Як котрий кон-

грес Обеднання захоче собі перемінити демократичні основи Обеднання, може це зробити, однак поки в цій справі не заявився конгрес, так довго уряд Обеднання має вести справу за волею конгресів, що нині вже перейшли в традицію. Звісно, й традицію можна змінити, як цього покажеться потреба, але не можна цього робити самовільно тим, що, приймаючи на себе уряд, приймали тимсамим зобов'язання придержуватися постанов волі тих, що їх на уряд покликали. Це уряд уважав не тільки чесним, але й політично практичним поступуванням. Якщо уряд нашої організації дозволив собі нехтувати волю конгресів у цій справі, то люди, що піддержують Обеднання, мали би підозріння, що він так само легко знехтує їх волю в інших справах.

Обеднання вважало все своїм обов'язком давати своїми конгресами й річними засіданнями нагоду для розгляду біжучої політики українського народу взагалі, а української імміграції спеціально. На цих конгресах ми не раз порушували справи, які в даний момент виглядалися нам дуже важливими, та приймали рішення, які потім показувалися непрактичними. Та це й не могло бути інакше. Власне в цей спосіб ми назбирали велику масу практичного досвіду, який нас учить, як вести діло набаудуче й як виминати подібні помилки. Життя видвигало перед нами все нові питання. Встають вони й перед чим конгресом. Назріває світова криза економічна й політична. Наближається неминучим кроком нова світова війна. Такі події поставлять перед нами невідомі важні справи. І оглядаючися на цю будучність, уряд Обеднання, власне старався шукати моральний і матеріальний капітал, що ним є 14 літ існування Обеднання. Що цей капітал є значний, знаємо з того, що в початках свого існування Обеднання ціними роками мучилося через наслідки деморалізації, що ширилася через грошеву господарку Народного Комітету, отже зовсім іншої організації; а нині закиди грошевої злочинської господарки, зроблені несовісними людьми Обеднанню, не мають уже на діяльність Обеднання ніякого впливу, бо Обеднання своєю господаркою вибило з гловки імміграції навіть думку про можливість такої господарки. З таким капіталом Обеднання дивиться в будучність сміливі очима. Наближаються важливі події, але ми підходимо до них краще забезпечені й з більшим досвідом.

Це в загальних нарисах рани ідеологічній й організаційній, в яких оберталася діяльність Обеднання. Як ця діяльність представлялася в поодиноких сферах, це представлять відповідні урядники Обеднання.

Маленький завдаток.

— Прошу пана, — каже якийсь чоловік до ловця — пан собі певно пригадують мене. Тамтє зими, як пан були на полюванні, то я був у нагірні. І пан тоді пострілили мене...

— Так, я пригадую собі, та я вам тоді заплатив відшкодування! Тож що ще хочете від мене?

— Та так, — відповів нагайня. — Однак коло мене така біда з грішми, а на другий тиждень починається полювання, то я просив би маленький завдаток...

Службовик (до свого директора): Пане директоре, я просив би, щоб пан директор звільнили мене на нині від праці. Нині буде похорон моєї тітки.

Саме в день великого мету копаного м'яча?

Службовик відповів: Вона так чи с'як булаб не пішла!

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

